

ДЗЕНЬ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ

Траціна беларусаў не ведае, што канкрэтна яна святкуе 3 ліпеня

МЫ ЧУЖЫЯ НА ГЭТЫМ СВАЦЕ ЖЫЦЦЯ

Напярэдадні галоўнага свята краіны ў мяне адбыўся наступны дыялог з маім стрыечным дзядзькам, які жыве ў Слуцку і працуе ў сістэме жыллёва-камунальнай гаспадаркі.

— Дзядзька Анатоль, будзеце сёлета святкаваць 3 ліпеня?

— А-а-а, парад глядзець і кілішак падымаць?

— Ну, не толькі. Маецца на ўвазе тое, што менавіта ў гэты дзень мы, беларусы, паводле ідэі, павінны адчуваць свята і віншаваць адно аднаго з тым, што сталі грамадзянамі незалежнай краіны навечна. Асэнсоўваць сваю багатую гістарычную спадчыну, удзельнічаць у розных тэатралізаваных, касцюміраваных пастаноўках і шоу і г.д. І за гэта падымаць кілішак.

— Я ведаю, што ў Мінску парад будзе, а ў нас быццам бы нейкі святочны мітынг і канцэрт. Ну, як раней святкавалі 7 лістапада.

Дзядзька Анатоль не асацыяльны элемент, п'е, што называецца, умеру, рэгулярна глядзіць інфармацыйна-аналітычныя беларускія тэлевізійныя праграмы і выпісвае дзве газеты. І пры ўсім пры гэтым ён атаясамлівае 3 ліпеня практычна толькі з адным парадом ваеннай і грамадзянскай тэхнікі на мінскіх вуліцах і праводзіць паралелі з чарговай гадавінай Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Такіх, як ён, у краіне налічваецца не менш за 35 адсоткаў. Менавіта столькі апытаных Незалежным інстытутам сацыяльна-эканамічных і палітычных даследаванняў (НІСЭПД) не ведаюць, што ж святкуецца ў Беларусі 3 ліпеня.

Гаворыць аб тым, колькі нашых грамадзян ведае, што адбылося 6 ліпеня 1000 гадоў назад, увогуле не выпадае.

Між тым, у гэты дзень быў каранаваны кароль Вялікага княства Літоўскага Міндаўг (у літоўскім варыянце Міндаўгас). Вось Літва і будзе з планетарным маштабам святкаваць сваё тысячагоддзе. На ўрачыстыя мерапрыемствы запрошаны старшыня Еўрапейскай камісіі Жазэ Мануэль Барозу, легат Папы Рымскага Бенядзікта XVI, прэзідэнты Латвіі, Польшчы, Фінляндыі, Украіны, Ісландыі, каралеўскія асобы Даніі, Нарвегіі. Ад беларускага боку, які дзесяць стагоддзяў назад складаў большую частку ВКЛ, на гэтыя ўрачыстасці запрошаны прэм'ер-міністр Сяргей Сідорскі. У асноўных дзяржаўных сродках масавай інфармацыі нашай краіны пра згаданую падзею амаль нічога не гаворыцца.

Мы чужыя на гэтым свяце жыцця, якое, па розуме, павінны былі б арганізоўваць самі і ганарыцца ім.

І ФІЗКУЛЬТУРНЫЯ КАРАГОДЫ

Затое дзяржаўныя СМІ шмат што пішуць і паказваюць пра арганізацыю святкавання 3 ліпеня, якое ў нас афіцыйна

лічыцца святам № 1.

Праграма святкавання не прадугледжвае нічога новага.

Ваенны парад, які павінен прадэманстраваць, што “мы не дазволілі знішчыць нашу краіну ў гады Другой сусветнай вайны і нікому не дазволім ставіць пад сумнеў яе суверэнітэт і сёння” (цытата з выступу Сідорскага).

Дэманстрацыя “перадавой” тэхнікі.

Фізкультурныя карагоды.

Ваенныя песні і маршы.

Выступы зорак беларускай эстрады. Танцы.

Не, маню. На гэты раз будуць металашукальнікі (у мінулы раз якраз падчас святкавання Дня незалежнасці здарылася сапраўдная трагедыя – выбух у натоўпе, віноўных дагэтуль не знайшлі). Поўная забарона на продаж і ўжыванне спіртных напояў. Максімальная мабілізацыя людзей у пагонах. Квінтэсенцыя свята № 1 — менавіта 3 ліпеня 1944 года беларусы адстаялі сваю незалежнасць — не мяняецца. Наадварот, усялякія спробы неяк інакш паглядзець на гэтую дату абвясчаюцца контррэвалюцыйнымі, шкоднымі, калі не злачыннымі.

Працяг тэмы на стар. 2-3

SOS!

Абвастэрэнне адносінаў паміж прадпрымальнікамі міні-рынку ПДУП “Мараканда” на вуліцы Брэсцкай у Слоніме і мясцовымі ўладамі пачалося прыблізна месяц назад, піша regionby.org.

ПРАДПРЫМАЛЬНІКІ – ПРЭЧ З РЫНКУ!

А на днях адміністрацыя рынку на чале з яе дырэктарам Уладзімірам Крыгіным атрымала пастанову № 2 Дзяржпажарнагляду, згодна з якой з 26 чэрвеня 2009 года работа на рынку забаронена. Матывацыя такая: размяшчэнне павільёнаў, кіёскаў і гандлёвых радоў ажыццяўляецца без захавання супрацьпажарных разрываў, міні-рынак не абсталяваны сістэмай паведамлення аб пажары.

Нягледзячы на пастанову Дзяржпажарнагляду, прадпрымальнікі ў знак пратэсту выходзяць на працу і лічаць усе забароны з боку ўлад абмежаваннем іх правоў.

Віктар Марчык, прадстаўнік грамадскага аб'яднання “Перспектыва” па Гродзенскай вобласці, лічыць, што прэтэнзіі пажарнікаў надуманы, а на выпадак бяды існуюць пяць уездаў, і любы гандлёвы пункт даступны нават з-за агароджы. Аднак па ўсім відаць, што ўлады выконваюць загад і дэманстратыўна адключылі электраэнергію.

Заканчэнне на стар.3

ШТО ДЛЯ ВАС ЗНАЧЫЦЬ 3 ЛІПЕНЯ?

ДАВЕДКА

Дзень незалежнасці адзначаецца 3 ліпеня пачынаючы з 1997 года. Рашэнне аб заснаванні Дня незалежнасці 3 ліпеня было прынята на лістападаўскім рэферэндуме ў 1996 годзе па прапанове Аляксандра Лукашэнкі. З 1991 па 1996 год Дзень незалежнасці адзначаўся 27 ліпеня: у гэты дзень у 1990 годзе Вярхоўны Савет БССР прыняў Дэкларацыю аб суверэнітэце Беларусі.

ВАСІЛЬ ЯКАВЕНКА, ПІСЬМЕННІК: “ГЭТА ДЗЕНЬ ВЫЗВАЛЕННЯ МІНСКА”.

— Я прывык да думкі, што гэта Дзень вызвалення. 3 ліпеня ў Мінск уварвалася Чырвоная Армія. А тое, што да гэтага дня “прышпілілі” Дзень незалежнасці, гэта, на маю думку, часова. Лішні раз здзіўляюся такой настырнасці ўлад... Да таго ж гэта дзень вызвалення нашай сталіцы, а не ўсёй Беларусі. Тым не менш гэта гісторыя, з якой я сябрую і з якой працую.

МАКСІМ ЖБАНКОЎ, КУЛЬТУРОЛАГ: “Я НЕ ЛЮБЛЮ МАНІПУЛЯЦЫЙ”.

— Моманту святочнасці ў гэты дзень не адчуваю, можа, таму, што мяне вельмі доўга імкнуліся пераканаць, што ён мусіць быць. Для мяне самыя істотныя святы — гэта тыя, што крапаюць асабіста. А гэтае свята я ўспрымаю як пэўную інтэрвенцыю, як пэўную спробу прымусяць мяне пляскаць у далоні альбо залівацца слязьмі. Я проста вельмі не люблю маніпуляцый. А ў дадзеным выпадку мне падаецца, што намі спрабуюць якраз прадумана маніпуліраваць. То бок выдумляюць нейкія рэчы, накручваюць агітэнтывізм. І адбудоваюць пэўную сістэму такіх таных атракцыёнаў.

АНДРЭЙ ХАДАНОВІЧ, ПАЭТ: “Я РАДЫ, ШТО ЁСЦЬ СВЯТА НЕЗАЛЕЖНАСЦІ”.

— У гэты дзень налёт святочнасці роўна такі, як у выхадныя, якія вызваляюць ад працы. Свята, з фармулёўкай якога я глыбока нязгодны, але заўсёды рады лішняму выхадному. Я не аматар масавых мерапрыемстваў, калі мне самому не даводзіцца там выступаць. Аднак я рады, што ёсць свята незалежнасці, бо незалежная дзяржава мусіць мець сваё адпаведнае свята. З іншага боку, ад каго ці ад чаго была здабыта незалежнасць 3 ліпеня 1944-га?

МАРЫЯ БАРАВІКОВА, НАСТАЎНІЦА: “З ЛІПЕНЯ Я НАМАГАЮСЯ ЎЦЯЧЫ З ГОРАДА”.

— 3 ліпеня дэкларацыя аб незалежнасці не прымалася. І штучнасць гэтага свята відавочная. У мяне асабіста гэты дзень асацыіруецца з вялікай колькасцю піва, якое трэба выпіць. Таму, калі маю хоць малейшую магчымасць з’ехаць, з радасцю ўцякаю з горада. Каб не бачыць гэтага п’янства і брыдоцця ў пад’ездах.

ЛЕРА СОМ, ПАЭТКА, БАРДЭСА: “У МЯНЕ ЁСЦЬ 25 САКАВІКА”.

— У мяне ёсць свята, якое называецца Каляды, таму што я яго люблю. У мяне ёсць яшчэ адно свята — уласны дзень нараджэння, таму што я нарадзілася і сябе люблю. І ў мяне ёсць 25 сакавіка. Гэта тое, што дае мне магчымасць жыць і адчуваць сябе чалавекам. А болей свят у мяне, па вялікім рахунку, няма.

Каштоўнасць незалежнасці часта зводзяць да наяўнасці самалётаў і танкаў

УЛАДЗІМІР КРУКОЎСкі, МАСТАК: “ЯК БЫЦЦАМ МЫ ЎВЕСЬ ЧАС ЗАЛЕЖЫЛІ АД ФАШЫСТАЎ”

— 3 ліпеня быў вызвалены Мінск. Для карэннага мінчука, асабліва ў прадстаўніка старэйшага пакалення, у гэты дзень, відаць, павінна штосьці зварухнуцца ў сэрцы, у душы. Мне, некарэннаму мінчуку, атаясамліваць 3 ліпеня з Днём вызвалення Беларусі, калі яшчэ Заходняя Беларусь фактычна была пад немцамі, а ўжо тым больш з Днём незалежнасці...

Ва ўсім цывілізаваным свеце Днём незалежнасці лічыцца дзень абвяшчэння гэтай незалежнасці, дзень набыцця суверэнітэту. І таму я ніякіх святочных настрояў, нават павеваў святочнасці не адчуваю. Толькі глухое раздражненне, што такія грошы трацяцца і такая шалёная прапаганда ідзе. На пустым, фактычна, месцы. Фантом. Дзень незалежнасці ад чаго? Як быццам мы ўсю сваю гісторыю залежалі ад нямецкіх фашыстаў.

ПЁТР РЫЛЮК, КАПІТАН УЗБРОЕННЫХ СІЛ БЕЛАРУСІ: “ГЭТА САМАЯ ПРЫДАТНАЯ ДАТА”.

— Я і мае калегі лічым 3 ліпеня найбольш прыдатнай датай для такога свята, як Дзень незалежнасці, якую мы адстаялі са зброяй у руках, напэўна, у самыя цяжкія часы для беларускага народа. І адстаялі, мяркуючы па ўсім, назаўсёды. 3 ліпеня зразумелае і блізкае ўсім без выключэння беларусам свята. У адрозненне ад многіх іншых памятных дат, якія часта выклікаюць супярэчлівыя пачуцці ў грамадства.

ДАРЭЧЫ

З ВЫСТУПУ АЛЯКСАНДРА ЛУКАШЭНкі НА ПАРАДЗЕ ВОЙСКАЎ МІНСКАГА ГАРНІЗОНА 3 ЛІПЕНЯ 2007 ГОДА:

“У краіне паслядоўна рэалізуецца свая мэдэль развіцця, заснаваная на ўзважаных, прадуманых пераўтварэннях, з захаваннем усяго лепшага, што мелася раней.

...Еўрапейскі кантынент быў і застаецца найбольш мілітарызаваным у свеце, і ў гэтых умовах прымаюцца неабходныя меры для стварэння эфектыўнай сістэмы нацыянальнай бяспекі.

...Узброеныя сілы, іншыя войскі і вайсковыя фарміраванні Беларусі маюць усё неабходнае, каб паспяхова адбіць агрэсію супраць нашай дзяржавы”.

Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1

Гісторык **Ігар Кузнячоў** для “Тут і цяпер” так пракаменціраваў падыход да названага свята: “Атрымалася поўная калька савецкага падыходу да самых значных падзей у гісторыі краіны. Не важна, што пасля 3 ліпеня яшчэ гінулі людзі, замагаючыся за Беларусь. Не важна, што была вызвалена толькі сталіца. Галоўнае, што гучыць прыгожа: у Мінску з будынка ўрада скінулі ненавіснае фашысцкае палотнішча. Праўда, калі ўжо старацца адшукаць нашу незалежнасць пры савецкім часе, то трэба, пэўна, звяртацца да другой даты — да 1 студзеня 1919 года, калі была створана Беларуская савецкая сацыялістычная рэспубліка (БССР). А так атрымліваецца нешта зусім незразумелае для тых, хто павінен па азначэнні ганарыцца гэтай самай незалежнасцю, — для саміх беларусаў”.

АБСАЛЮТНАЯ КАША

Ёсць, праўда, у свеце краіны, у якіх галоўнае дзяржаўнае свята адзначаецца ў дзень, прама не звязаны з абвяшчэн-

ДЗЕНЬ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ

нем незалежнасці. У Францыі, напрыклад, гэта дзень узятця Бастыліі. А ў Балгарыі — дзень вызвалення ад уладарства Асманскай імперыі. Але там нішто не лічыць, што ўсе астатнія значныя гістарычныя падзеі гэтых краін з’яўляюцца ледзь не другаснымі.

І там у галовах грамадзян няма абсалютнай кашы адносна сваёй аўтэнтчнасці, асноўных каштоўнасцей і ўласна вызначэння свайго месца ў гэтым свеце.

Беларусь савецкіх часоў і сённяшняя Беларусь мала чым адрозніваюцца.

Згодна з іншымі даследаваннямі НІСЭПД, 57 адсоткаў (!!!) перакананы, што ў Беларусі свой уласны гістарычны шлях развіцця. Пры гэтым, паводле даных яшчэ аднаго апытання таго ж НІСЭПД, 37 адсоткаў грамадзян яўна сімпатызуюць еўрапейскім каштоўнасцям. Паводле трэцяга, роўна столькі ж мяркуюць, што заходняя цывілізацыя нам абсалютна

чужая і варожая...

Палітолаг **Сяргей Нікалюк** лічыць, што беларусы на дадзены момант увогуле не сфарміраваліся як грамадзяне: “Сучаснае грамадства ў любой краіне павінна сябе пачуваць аўтаномна ад дзяржавы, мець свае ўплывовыя інстытуты, кансалідавацца каля яркіх дзеячаў. У Беларусі ж усе глядзяць фактычна толькі на аднаго дзеяча. І тое апошнім часам з пэўнай насцярожнасцю. Паводле апытанняў

насавання якіх САПРАЎДНАЯ НЕЗАЛЕЖНАСЦЬ краіны банальна не сфарміруецца.

Ад таго, што будзем талдычыць тысячу разоў, што “мы пабудавалі самастойную паспяховую краіну, дзе так роўна дышае чалавек”, гэтая краіна больш самастойнай не стане.

Малавата гэта для дзяржавы з тысячагадовай слаўнай гісторыяй — бясконца ганарыцца выключна “гераізмам і мужнасцю беларусаў падчас Вялікай Айчыннай вайны”.

Дарэчы, пры падрыхтоўцы ваеннага парадку, што мае адбыцца 3 ліпеня, танкі папсавалі не адзін кіламетр нядаўна пакладзенага і дарагога асфальтавага пакрыцця на асобных мінскіх вуліцах (1 кіламетр такога палатна каштуе каля 1 мільёна долараў). Праўда, для краіны, якая ледзь не адзіная ў свеце афіцыйна працягвае нарошчваць свой валавы ўнутраны прадукт, гэта, безумоўна, дробязі...

Амаль тыдзень у цэнтры горада па 6-7 гадзін гудзелі велізарныя дарожныя пробкі. У адной з іх мне давалося пачуць рэпліку раз’юшанага кіроўцы легкавіка, які спяшаўся ў радзільны дом да сваіх жонкі і немаўляці: “Ну і на... мне гэты парад і гэтая незалежнасць, калі я не магу нармальна патрапіць да ўласнага першынца?!”

Канечне, гарачнасць можна часткова спісаць на “асабістыя матывы”.

Але асадак, што называецца, застаўся. Тым больш у тыя перадсвяточныя дні мацюкі вадзілі ў адрас парадку і мерапрыемстваў, прысвечаных нашай незалежнасці, гучалі сотні разоў, калі не тысячы.

ВІКТАР АЛЯШКЕВІЧ

НІСЭПД, беларусы разумеюць, што чыста ўнутры крызіс нам не пераадолець. Таму глядзяць са спадзевам і на Еўропу, і на Расію. Праўда, гэты спадзеў мае меркантильны, а не ментальны характар: хто, ЕС ці РФ, дасць нам падчас крызісу больш грошай?”

І ЗАЖЫВЁМ ІЗНОЎ ЯК ЛЮДЗІ

Мяркуюцца, што большасць нашых жыхароў думае, што пасля гэтага паганага крызісу мы зноў заживём як людзі. А гэта значыць, што зноў будзе не да лёсавызначальных пытанняў мовы, гісторыі, нацыянальных сімвалаў, без ас-

Які, на Ваш погляд, гістарычны шлях Беларусі?

Варыянт адказу	%
Уласны, асобны шлях	56.8
Вяртанне на савецкі шлях	25.5
Агульны шлях еўрапейскай цывілізацыі	17.3
Няма адказу	0.4

Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1

Значна, што дамова арэнды зямельнага ўчастка, на якім месціцца міні-рынак, была заключана ў 2000 годзе тэрмінам на 10 гадоў. Аднак з таго часу з кожным прыходам новага кіраўніцтва раёна адміністрацыя рынку пастаянна атрымлівала папярэджанні аб тым, што рынак не абсталяваны то водаправодам, то каналізацыяй, то грамадскай прыбыральняй. І кожны раз адміністрацыя рынку прасіла

ПРАДПРЫМАЛЬНІКІ – ПРЭЧ З РЫНКУ!

дазвол на выкананне гэтых работ. І, што дзіўна, кожны раз ёй адмаўлялі. Іншымі словамі, патрабавалі навесці парадак і адразу ж адмаўлялі ў правядзенні работ па навядзенні гэтага самага парадку. Усе дакументы ёсць у адміністрацыі гандлёвага прадпрыемства.

У абарону рынку на Брэсцкай сабраны подпісы больш за 1000 гараджан. Гэта менавіта тыя людзі, якія доўгі час карыста-

юцца яго паслугамі.

Вось што сказаў жыхар Слоніма спадар Мікалай:

- Ведаеце, тут усё зручна для жыхароў мікрараёна. На якасць тавараў і абслугоўвання ніколі не было ніякіх скаргаў. І калі мы гаворым аб развіцці прыдарожнага сервісу, то чаму слонімска ўлады яго знішчаюць?

АЛЕСЬ ВАСІЛЬКОЎ

Р.КАЛІФ: “НАШЫ БАНКІ РАСПЛАЧВАЮЦА ЗА НЕРАЗБОРЛІВАСЦЬ”

У мінулым нумары “Тут і цяпер” мы распавялі пра унікальнасць старажытнага Кальмара, першага экалагічнага горада Швецыі, размешчанага на паўднёвым усходзе краіны на беразе Балтыйскага мора. Аб тым, як 35-тысячная сталіца лена (адміністрацыйная адзінка ў Швецыі) трывае крызіс, наш карэспандэнт гутарыць са старшынёй муніцыпальнага сходу Кальмара Рогерам КАЛІФАМ.

— Спадар Рогер, як эканамічны крызіс паўплываў на шведскую эканоміку і на жыццё людзей?

— У першую чаргу, канечне, пацярпелі экспартна арыентаваныя прадпрыемствы, у фінансавай сферы — шведскія банкі. Падчас папярэдняга крызісу, на пачатку 1990-х, дзяржаве прыйшлося ўзяць пад апеку найбуйнейшы Swedbank, які стаяў на мяжы банкруцтва. Аднак падобна на тое, што нашы вялікія банкі не зрабілі высноў. Да апошняга яны раздавалі направа і налева велізарныя крэдыты, не атрымліваючы амаль ніякіх гарантый па выплатах. Калі ўлічыць, што многія шведы ёсць кліентамі гэтых банкаў, то існуе вялікая небяспека. Апроч гэтага ў любога банка ёсць карпаратыўныя кліенты. Напрыклад, наша жыллёва-муніцыпальнае прадпрыемства змушана штогод браць сотні мільёнаў крон (10 крон = 1 еўра. — Рэд.) на будаўнічыя праекты. Нядаўна Swedbank адмовіў нам у прадастаўленні крэдыту праз адсутнасць рэзерваў. Іншыя банкі прадастаўляюць, але ў значна меншым памеры. Усё гэта сведчыць аб

На вуліцах Кальмару прыкметаў крызісу пакуль не бачна

тым, што наша банкаўская сістэма недасканалая.

На насельніцтве Швецыі крызіс адбіўся не вельмі моцна. Але мы дакладна ведаем, што колькасць заяў на прадастаўленне матэрыяльнай дапамогі ў Кальмары вырасла на сотні. У гэтых людзей не хапае сродкаў для набыцця харчоў, адзення, для аплаты камунальных паслуг. Сотні людзей пазбавіліся працы, і многіх гэта яшчэ чакае.

— Які ў Кальмары памер сацыяльнай дапамогі, і чым яшчэ горад дапамагае беспрацоўным?

— Людзі, якія пазбавіліся працы, найперш мусяць звяртацца ў “касы на выпадак беспрацоўя”. Але пасля рэфармавання сістэмы страхавання многія палічылі, што ўнёскі ў гэтыя касы надта вялікія, і перасталі рабіць іх. То бок, па сутнасці, засталіся без гарантый. Менавіта гэтыя людзі цяпер звяртаюцца ў органы сацыяльнай аховы за матэрыяльнай дапамогай.

Некаторым з іх не хапае некалькіх соцень крон для

аплаты вады ці электрычнасці. Іншым дапамога патрэбна ў поўным аб’ёме — некалькі тысяч крон. Малазабяспечаныя таксама маюць права на кампенсацыю аплаты жылля — 3-4 тысячы крон штомесяц.

— Ці будзеца ў час крызісу жылло, і як у вас з попытам і прапанаваннем?

Дэфіцыт жылля ёсць толькі ў буйных гарадах. У невялікіх муніцыпалітэтах, як Кальмар, такога няма, але жыллё мы будзем пастаянна. Крызісны час — не выключэнне, бо адзін рабочы на будоўлі дае працу яшчэ двум спецыялістам сумежных прафесій. Так, штогод у Кальмары мы імкнёмся будаваць ад 400 да 500 кватэр. Жыллё будзеца не толькі на муніцыпальныя грошы, але і на фондавыя сродкі, што паступаюць ад зацікаўленых кампаній і людзей. Адно толькі аб’ёмы змяншаюцца. І пачалася гэтая тэндэнцыя яшчэ да крызісу, бо жыллё вельмі дарагое. Сабekoшт “квадрата” — 22 тысячы крон, гэта на 2-4 тысячы больш, чым людзі з сярэднімі даходамі могуць сабе дазволіць. Аднак, асабліва ў новых дамах. Аплата такой трохпакаёвай кватэры на 80 “квадратаў” абыдзеца ў 8000 крон у месяц.

Мы абмяркоўваем мажлівасць будавання новых дамоў на некалькі сем’яў. Адсутнасць на рынку перагрэву азначае зніжэнне выдаткаў на будаўніцтва, што можа дазволіць трымаць кватэрную плату ніжэй за 8000 крон.

— Ці дапамагае дзяржава будаваць жыллё малазабяс-

ШВЕДСКІ ПОГЛЯД НА БЕЛАРУСЬ

Улічваючы той факт, што Рогер Каліф працаваў у знешнепалітычных структурах Еўразвяза, дзе займаўся ў тым ліку і Беларуссю, мы не маглі не запытацца пра яго бачанне лёсу Беларусі.

— Думае, ЕЗ зацікаўлены ва ўзмацненні сувязей з Беларуссю. Для нас гэта цікавы і важны ва ўсіх адносінах партнёр. У якасці прыкладу хацелася б прывесці Балканы. Калі на паўостраве была складаная сітуацыя, адтуль да нас прыежджала многа эмігрантаў. Аднак як толькі ЕЗ, атрымаўшы мандат ААН, пачаў работу ў балканскіх краінах, жыхары перасталі імігрыраваць. Там павысіўся ўзровень жыцця, людзі ўбачылі вялікія перспектывы на ўласнай зямлі. Спадзяюся, што падобнае здарыцца і ў Беларусі, і ў вас перамогуць дэмакратычныя прынцыпы.

печаным, маладым сем’ям?

— Гэтага няма. Цяперашні ўрад змагаўся супраць субсідзіравання жыллёвага будаўніцтва (за выключэннем муніцыпальнага жылля), якое існавала пры сацыял-дэмакратах. Тады насамрэч на нашым рынку стварыўся баланс, не было вялікіх разрываў у даходах. Аднак цяпер сітуацыя змянілася. Моладзь, незабяспечаныя сем’і, інваліды апынуліся ў цяжкім становішчы, і мы намагаемся нешта для іх зрабіць. Адно з фондавых упраўленняў у Кальмары забяспечыла будаўніцтва кватэр для людзей з нізкімі даходамі. Там адзін метр на 300 крон таннейшы.

— Беларусь менавіта падчас крызісу выбухнула цэлым шэрагам карупцыйных скандалаў з удзелам чыноўнікаў рознага ўзроўню. Як з гэтым сітуацыя ў Кальмары?

— У большасці развітых краін Еўразвяза карупцыя прадстаўлена ў малых памерах. З 1970 года, калі я стаў дэпутатам муніцыпальнага сходу Кальмара, ніякіх буйных скандалаў у нас не было.

ЯЗЭП ШЧАБЛОЎСКІ,
КАЛЬМАР — МІНСК.

АСАБІСТАЯ СПРАВА

Рогер Каліф жыве ў Кальмары з 1960-х гадоў. Да палітыкі займаўся будаўніцтвам жыллёвых кааператываў. З 1977 па 1989 год — мэр Кальмара. Апроч гэтага быў старшынёй рэгіянальнага Кальмар, віцэ-прэзідэнтам і дэлегатам Камітэта рэгіянальнага Еўразвяза. Уваходзіў у Савет дырэктараў Swedbank. Сябар Сацыял-дэмакратычнай партыі Швецыі. Цяпер — старшыня муніцыпальнага сходу і муніцыпальнага жыллёвага прадпрыемства Кальмара. Гадавы заробак — 50 тысяч еўра.

БЫВАЙ, “МАГУТНЫ БОЖА”!

Чаму ў гэтым годзе не адбудзецца фэст хрысціянскай музыкі?

Нядаўна, зазірнуўшы на веб-старонку магілёўскай архікатэдры, я са здзіўленнем прачытаў, што XVII Міжнародны фестываль хрысціянскай музыкі “Магутны Божа” адбудзецца ў Магілёве з 6 па 11 ліпеня 2010 года. Напачатку я падумаў, што гэта памылка, і ўжо хацеў выказаць сваю заўвагу, але потым з кампетэнтных крыніц у касцёле Святога Станіслава даведаўся, што фестывалю ў гэтым годзе сапраўды не будзе.

Высветлілася, што аргкамітэт вырашыў праводзіць яго раз у два гады. У якасці прычын мне назвалі вялікую запазычанасць за мінулы фестываль і адсутнасць у фестывальным фондзе грошай.

Трэба нагадаць, што ўнікальны для Беларусі фэст “Магутны Божа” праводзіўся ў Магілёве з 1993 года. Спачатку ён быў запланаваны як мерапрыемства чыста рэлігійнага, духоўнага экуменічнага характару. Заснавальнікам і арганізатарам яго была мясцовая (дарэчы, адзіная на той час)

каталіцкая парафія архікатэдры Святога Станіслава.

Першыя тры гады так яно і было. Прыязджалі розныя рэлігійныя гурты, касцёльныя і царкоўныя хоры незалежна ад канфесіі. Аргкамітэт тады складаўся толькі з прадстаўнікоў рэлігійных суполак. Фінансамі фестывалю займаліся замежныя і мясцовыя спонсары, якія наўпрост фінансавалі аргкамітэт. Магілёўскаму ж гарвыканкаму адводзілася роля забеспячэння ўдзельнікаў і гасцей жыллом і харчаваннем.

Але ўсё кардынальна змянілася, калі ў арганізацыю фестывалю ўмяшалася гарадская адміністрацыя. Гэта здарылася ў 1996 годзе. Гарвыканкам запатрабаваў увесці ў аргкамітэт “свайх” людзей, а потым і наогул выступіў ледзь не галоўным арганізатарам, пакінуўшы каталіцкай парафіі ролю шукальніка спонсараў, якіх на той час паменела. Матывацыя гарвыканкама была простая: маўляў, мерапрыемства набыло шырокую значнасць не толькі на постсавец-

кай прасторы, але і ў свеце, а парафія не здольная сама ўсяго прафінансаваць і пра кантраляваць. Улада быццам баялася, што калі падчас фэсту адбудуцца нейкія здарэнні, то “адказнасць” за іх на міжнародным узроўні будзе несці менавіта яна.

Урэшце гарадская “вертыкаль” дамаглася таго, што фестываль ператварыўся ў чыста свецкае мерапрыемства. Адбыўся своеасаблівы “захон”. Што ж тычылася грошай на фінансаванне фэсту, то тут улада фактычна ніяк не дапамагала, а калі што сьці і выдаткоўвала, то настойвала на абавязковым вяртанні грошай. “Магутны Божа” працягваў сваё існаванне толькі дзякуючы спонсарскай дапамозе замежных прыватных грамадзян і каталіцкіх фондаў (пераважна).

Касцёл са свайго боку рабіў усё, каб фестываль існаваў, а таму на шмат якія рэчы проста заплішчываў вочы. Заснавальнікі думалі мірна ператрываць цяжкі перыяд. Баяліся таксама, што фэст можа забраць

сабе праваслаўная царква.

Такім чынам, з таго дня, як за фестываль “узятая” мясцовы ўлада, ён паступова пачаў прыходзіць у заняпад. Змянілася колькасць удзельнікаў і пагоршылася мастацкая якасць іх выступленняў, зніклі высокія духоўныя сэнс імпрэзы.

...Канешне, усім нам хацелася б, каб паўстаў новы аргкамітэт, які здолеў бы заахопіць добрых спонсараў і адрадыць фестываль “Магутны Божа” у фармаце 1993 года. Аднак наўрад ці такое цяпер магчыма. Той атмасферы высокай духоўнасці і канфесійнага супрацоўніцтва, якую адчувалі наведвальнікі першых трох фэстаў, ужо не вернеш.

МІРАСЛАЎ ТАРНАЎСКІ.

ЗНІШЧАЮЦЬ НА ВАЧАХ У ЛЮДЗЕЙ

Беларускія абаронцы жывёл настойваюць, што ў іх падпечных ёсць натуральныя правы, у тым ліку права на жыццё. Работнікі жыллёва-камунальнага прадпрыемства «Светац» г. Светлагорска Гомельскай вобласці лічаць іначэй.

У светлагорскую газету звярнулася адна з жыхарак мікрараёна “Маладзёжны”, якая распавяла наступнае:

— У падвале нашага дома вялі адлоў кацянят, што нарадзіліся ад бяздомнай коткі. Калі я спусцілася, каб па просьбе суседкі адчыніць дзверы ў падвал, то ўбачыла, што ў мяшку перад дзвярыма ляжыць котка. У гэты ж мяшок адзін мужчына паклаў кацяня. Другі мужчына лавіў і забіваў кацянят каля бака для смецця. Адно кацяня падстрэлілі проста на двары. А тое кацяня, што было ў мяшку, спачатку «плакала», а потым — не ведаю, што з ім зрабілі — рэзка змоўкла... Выбеглі людзі, пачалі крычаць, што вакол шмат дзяцей, каб не рабілі ўсяго гэтага прылюдна, але старшыня нашага КІЗа (кааператыву індывідуальных забудовшчыкаў. — А.Д.) падышла да іх і сказала, каб не перашкаджалі працаваць.

Дарэчы, існуе пастанова Міністэрства

жыллёва-камунальнай гаспадаркі ад 29 снежня 2001 г. «Аб зацвярджэнні Палажэння аб парадку дзейнасці арганізацыі па адлове, адстрэле і эўтаназіі безнаглядных жывёл у Рэспубліцы Беларусь».

У палажэнні прапісана, што падчас правядзення гэтай працэдуры трэба кіравацца прынцыпамі гуманнасці.

АРСЕНЬ ДАНИЛОВІЧ.

МАСТОЎСКІЯ ІДЭОЛАГІ ЗМАГАЮЦА З ЗАХАДАМ

«Еўропа ў дванаццаці ўроках» — кнігу з такой назвай актывісты Руху «За свабоду» перадалі мінулай вясной у бібліятэкі трох райцэнтраў — Ваўкавыска, Мастоў, Шчучына.

Мінуў час, і нечакана ў мастоўскіх ідэолагаў выклікала падазрэнне гэтая брашура: як і чаму ў бібліятэцы пагадзіліся яе ўзяць? Навошта яна жыхарам Мастоў?

Рэгіянальны каардынатар Руху «За свабоду» Аляксей Зарамбюк выказвае здзіўленне з гэтай нагоды: кіраўніцтва краіны бярэ курс на Еўропу, а ў Мастоха, атрымліваецца, ідэолагам пра гэта нічога не вядома. Яны спалохаліся кніжкі, у якой расказваецца пра Еўрасаюз, Еўрапарламент і Еўракамісію, пра тое, на якіх прынцыпах пабудавана еўрапейская эканоміка і якая функцыяніруе.

АЛЕСЬ КАВАЛЁЎ.

Ад “НЕЗДАВАЛЬНЯЮЧА”
ДА “ЧАЦВЁРКІ”

На радзіме выступленне падапечных Юрыя Курненіна на палях Мальмё і Хельсінборге атрымала неадзначную ацэнку — ад жалезнага “нездавальняюча” да цвёрдай “чацвёркі”. Ісціна, напэўна, недзе побач, а дакладней, пасярэдзіне. Пагадзіцеся, сам факт пападання беларускай “маладзёжкі” ў лік васьмі лепшых дружных Старога Свету — ужо важнае дасягненне. Ад гэтага, магчыма, і трэба скакаць, паколькі нашы каманды ўсіх узростаў і ва ўсіх відах спорту (за выключэннем хакея і жаночага баскетбола), на жаль, рэдкія госці на сусветных і кантынентальных форумах.

Не варта забываць і пра тое, што з краін былога Саюза ў Швецыю адправілася толькі Беларусь, а за бортам EURO’2009 засталіся такія сур’ёзныя футбольныя дзяржавы, як Галандыя, Францыя, Партугалія, Чэхія, Турцыя, Польшча.

“Пераконвае”, як казаў даволі вядомы Хрун Маржоў. Ды і, паўтаруся, вопыту ўдзелу ў падобных турнірах у беларускіх маладых футбалістаў як кот наплакаў. А то і менш. Такі да сёлетняга чэрвеня быў усяго адзін раз — у 2004 годзе, калі наша “маладзёжка” пад кіраўніцтвам іншага Юрыя (Пунтуса) таксама не змагла выйсці з групы. Праўда, пяць гадоў назад у Германіі Аляксандру Глебу і К° дарогу ў паўфінал заступіў румынскі арбітр Тудар, які ў паядынку Беларусь — Сербія паказаў сябе сапраўдным самадурам. Імя гэтага судзіў нашы бальейшычы дагэтуль вымаўляюць з абурэннем, прычым першыя дзве літары ў яго прозвішчы абавязкова замяняюць іншымі. І па заслугах, бо за тое, як ён судзіў у тым матчы, яму не футбольным рэферы трэба працаваць, а заплечных спраў майстрам...

ЧЫРКЕТА ЧЫРКАНУЎ

На EURO’2009 гісторыя ў некаторым родзе паўтарылася. Не, швейцарац з “падароным” прозвішчам Клаўдзію Чыркета, які абслугоўваў гульні паміж Беларуссю і Італіяй, у адрозненне ад Тудара нахабна не “забіваў” нашу каманду,

КАЛІ НАСТУПІЦЬ ЗАЎТРА

На маладзёжным фестывалі Еўропы па футболе, што прайшоў у Швецыі, зборная Беларусі заняла сёмае месца

Сяргей Кісляк - аўтар двух нашых галоў на EURO’2009.

але пару-тройку сумніўных рашэнняў усё ж такі вынес. Па-першае, не прызначыў пенальці ў вароты дружны П’ерлуіджы Казірагі за яўны фол Марка Моты супраць Леаніда Ковеля, а па-другое, залічыў другі гол Роберта Аквафрэскі, хаця аднаклубнік нашага Міхаіла Сівакова па “Кальеры” знаходзіўся ў офсайдзе. Канечне, італьянцы ў паядынку з беларусамі былі мацнейшымі ва ўсіх кампанентах футбола: яны намнога часцей атакавалі, стварылі на парадак больш галявых момантаў, двойчы прымусалі звінец перакладзіну варот Паўла Часноўскага, аднак непрыемны асадак ад іх перамогі (2:1) усё ж застаўся.

Разам з тым трэба прызнаць, што па гульні (размова, зразумела, не толькі пра супрацьстаянне з італьянцамі, а і пра паядынкі з сербамі і асабліва з гаспадарамі турніру) курненінская U-21 не заслугоўвала пуцёўкі ў паўфінал — у дзеяннях нашых хлопцаў не было ўласцівага маладосці драйву, не хапала крэатыўнасці і нестандартнасці трэнерскага мыслення. Так што ў Швецыі

наша зборная заняла “сваё” месца.

НАСУПЕРАК ЧАКАННЯМ

І тым не менш асабіста мне гэтая “маладзёжка” бліжэй, чым пунтусаўская пяцігадовай даўніны. Мажліва, перш за ўсё таму, што EURO’2004 я глядзеў па тэлевізары, а EURO’2009 — непасрэдна з трыбуны Malm New Stadium і Olympia Stadium. Я бацьку прыгнечаных да немагчымасці хлопцаў, якія чырванелі ад сорама пасля фіяска ў гульні са шведамі (1:5), надзею, што з’явілася ў іх вачах пасля гульні з сербамі (0:0), і крыўду ад несправядлівай, на іх погляд, паразы ад італьянцаў. Гэты шведскі тыдзень мы пражылі, у прынце, разам, нягледзячы на тое, што зборная кватаравала ў гасцініцы Radisson SAS у цэнтры Мальмё, а пяцёрка беларускіх журналістаў — у бюджэтным, але вельмі ўтульным хастэлі ў паўгадзіны хадзбы ад атэля.

А яшчэ курненіская “маладзёжка” мне бліжэй таму, што ў ёй не было гульцоў калібру Глеба-старэйшага, і ёй не падыходзіў адзін з лозунгаў чэмпіянату “stars of today — superstars of tomorrow” (“зоркі сёння, заўтра — суперзоркі”). Гэтыя хлопцы,

па вялікім рахунку, прабіліся на EURO насуперак чаканням: памятаю, як мінулай восенню перад паядынкамі плей-оф з туркамі ў іх верылі адзінкі. Затое потым пачаўся жудасны псіхалагічны прэсінг: маўляў, вы павінны і абавязаны. Дайшло да таго, што цяпер ужо былы міністр спорту і турызму Аляксандр Грыгараў запланаваў беларускай “маладзёжцы” залатыя медалі... Калі ісці за такой логікай, то атрымліваецца, што ў цяперашняй Лізе чэмпіёнаў ад БАТЭ трэба патрабаваць як мінімум стадыі 1/8 фіналу?

Цяжка сказаць, якім будзе далейшы спартыўны лёс футбалістаў гэтай U-21. Хацелася б, каб удалым. Superstars ім, бадай што, не стаць, а вось проста stars — многім па сілах. Сяргею Кісляку, напрыклад, аўтару двух нашых галоў на EURO’2009. Або Дзмітрыю Верхаўцову, які прызнаны УЕФА лепшым футбалістам матчу Беларусь — Сербія. Або Антону Пуцілу, які валодае незвычайным дрыблінгам. Ці Сяргею Крыўцу. Праўда, у параўнанні з Лігай чэмпіёнаў-2008/09 у Швецыі барысаўчанін сыграў яўна ніжэй за свой патэнцыял — маладосці ўласціва нестабільнасць. А мо “стрэліць” хто-небудзь з тых, каму Курэнін так і не даў шансу засвяціцца перад шматлікімі селекцыянерамі і скаўтамі?

Так ці інакш, для кагосьці з іх яркае футбольнае заўтра абавязкова наступіць. Як наступіла яно для Юрыя Жаўнова, Сяргея Карніленкі, Аляксандра Глеба і Цімафея Калачова — хлопцаў, якія пяць гадоў назад прасеклі акно ў футбольную Еўропу.

СЯРГЕЙ СТРЫЖАНЬ.

УСЁ ПА РАНЖЫРУ

Канчатковыя вынікі маладзёвага чэмпіянату Еўропы па футболе-2009

1. Германія
2. Англія
3. Швецыя
4. Італія
5. Іспанія
6. Сербія
7. БЕЛАРУСЬ
8. Фінляндзія

ЧАКАЕМ “ВЯЧЭРУ З ПРЫДУРКАМ”

«Я ніколі не буду ставіць п'есу толькі таму, што гэта беларускі тэкст ці беларускі аўтар», — цытуе БелПАН

словы Мікалая Пінігіна, новага мастацкага кіраўніка Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы на прэс-канферэнцыі 25 чэрвеня ў Мінску.

Гэта не азначае, растлумачыў Пінігін, што ў тэатры не будзе беларускай драматургіі, але п'есы будуць ацэнывацца з пункта гледжання мастацкай вартасці тэксту.

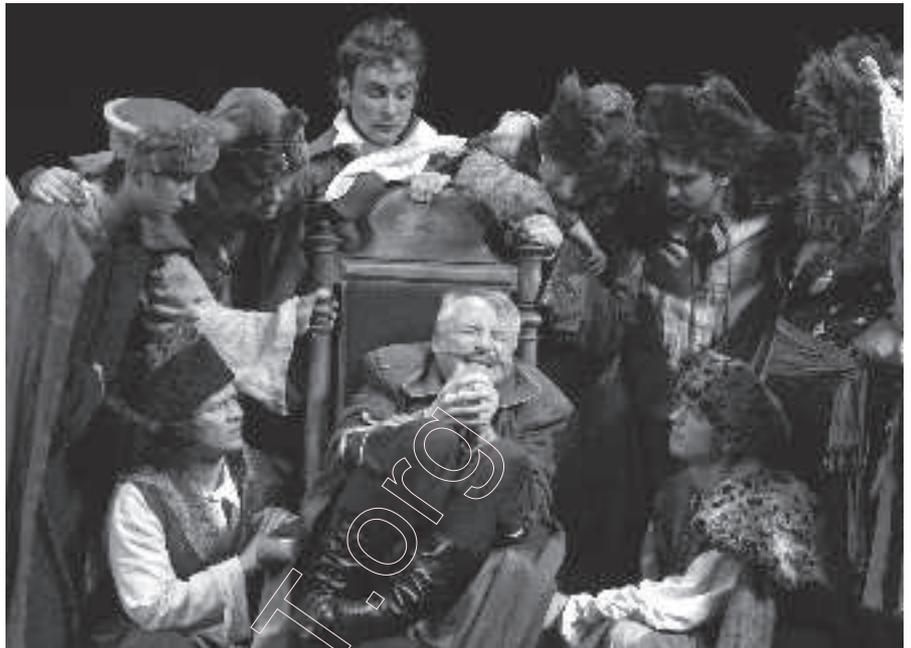
Кажучы пра пераўтварэнні ў тэатры ў сувязі з яго прыходам на пасаду мастацкага кіраўніка, Пінігін паабяцаў, што «крыў не будзе».

Паводле слоў рэжысёра, Купалаўскі тэатр вызначаецца добрай, таленавітай трупай, асабліва яго маладая частка. Ёсць некаторыя праблемы сярод акцёраў сярэдняга ўзросту, але яны не запатрабуюць масавага звальнення, заявіў Пінігін. З рэпертуару тэатра, паведаміў мастацкі кіраўнік, у найбліжэйшы час знікнуць некалькі спектакляў: шэсць-сем — з вялікай сцэны, прыкладна пяць — з малой.

Акрамя гэтага, падкрэсліў Пінігін, малая сцэна павінна стаць эксперыментальнай пляцоўкай не толькі для маладых рэжысёраў і драматургаў, але і ўвогуле тым месцам, дзе «штосьці адбываецца як творчы працэс».

«У нашым тэатры заўсёды адкрыты дзверы для маладых, ніхто не забараняе прыйсці і паставіць спектакль на малой сцэне, — сказаў рэжысёр. — Але толькі ў тым выпадку, калі гэты рэжысёр можа выразна і ясна растлумачыць, што ён хоча рабіць, чаму і для чаго».

Пінігін падкрэсліў, што ён будзе суп-

І з прыдуркам можна цікава павячэраць

рацоўнічаць толькі з тымі маладымі рэжысёрамі і аўтарамі, у якіх ён упэўнены і тэксты якіх яму цікавыя.

Гаворачы аб прэм'ерах у тэатры, Пінігін адзначыў п'есу Франсіса Вебера «Вячэра з прыдуркам», дзе ён выступае ў якасці рэжысёра-пастаноўшчыка. Гэты спектакль, прэм'ера якога пройдзе 7 ліпеня, закліканы «выканаць» апошняе распараджэнне Міністэрства культуры аб тым, што «тэатр павінен зарабляць грошы», заявіў Пінігін. Мастацкі кіраўнік Купалаўскага перакананы, што гэты камедыйны спектакль стане касавым, будзе прыносіць прыбытак.

Адзін з маштабных праектаў Купалаўскага тэатра і асабіста рэжысёра Пінігіна — рэканструкцыя вечара ў Нясвіжскім палацы з выкарыстаннем элементаў балета і оперы.

У аснове гэтага дзейства будзе спектакль паводле сцэнарыя Уршулі Радзівіл, якая жыла ў XVIII стагоддзі і пісала п'есы для палацавага тэатра ў Нясвіжы. Прэм'ера прызначана на 2010 год.

ЮЛІЯ МІЦКЕВІЧ

ФОТАФАКТ

Першае шоу ў Беларусі па фрыстайл-матакросу Red Bull X-Fighters Exhibition прайшло ў Мінску 27 чэрвеня 2009 года.

**КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ ЧЫТАЦЬ НАШУ ГАЗЕТУ Ў ІНТЭРНЭЦЕ І Ў PDF-ВЕРСІІ,
ЗАХОДЗЬЦЕ НА САЙТ WWW.SVABODABY.NET.**

**КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ АТРЫМЛІВАЦЬ PDF-ВЕРСІЮ ГАЗЕТЫ,
ПАВЕДАМЦЕ НАМ НА E-MAIL info@svabodaby.net ВАШ ЭЛЕКТРОННЫ АДРАС.**

Заснавальнік ТАА “Тут і цяпер” **Адрас** г. Мінск, вул. Касцюшкі, 18
Галоўны рэдактар А. Уласаў (email: info@svabodaby.net) **Падпісана ў друк** 21:55 1.07.09

Тыраж 299 экзэмпляраў